

Pokoušení na poušti

Rožnov, Střítež, 26.2.2012

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Job 11, 13 – 12, 1; Job 13, 1 – 12

Text: Mt 4, 1 – 11 *Tedy byl Ježíš Duchem vyveden na poušť, aby byl pokoušen od ďábla. Postil se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až nakonec vyhladověl. Tu přistoupil pokoušitel a řekl mu: "Jsi-li Syn Boží, řekni, ať z těchto kamenů jsou chleby." On však odpověděl: "Je psáno: 'Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.'" Tu ho vezme ďábel na do svatého města, postaví ho na vrcholek chrámu a řekne mu: "Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů; vždyť je psáno: 'Svým andělům dá příkaz a na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou na kámen!'" Ježíš mu pravil: "Je také psáno: 'Nebudeš pokoušet Hospodina, Boha svého.'" Pak ho ďábel vezme na velmi vysokou horu, ukáže mu všechna království světa i jejich slávu a řekne mu: "Toto všechno ti dám, padneš-li přede mnou a budeš se mi klanět." Tu mu Ježíš odpoví: "Jdi z cesty, satane; neboť je psáno: 'Hospodinu, Bohu svému, se budeš klanět a jeho jediného uctívat.' V té chvíli ho ďábel opustil, a hle, andělé přistoupili a obsluhovali ho.*

Začalo postní období. Říkáme si, jak ten čas rychle letí. Ale není to tak docela pravda. Zkuste třeba ode dneška až do Velikonoc držet půst a nejíst. Rázem se čas povleče nesmírně pomalu. A naše tělo se nám stane nepřitelem a pokoušelem. Ale máme takto přemáhat své tělo a bojovat s ním jakoby to byl náš nepřítel? Některé ženy řeknou: Ano, musím bojovat se svým tělem a držet štíhlou linii, abych nebyla tlustá. Ale je to půst? Je to boj ducha s tělem? Není. Dietu ženy nedrží proto, že by chtěly potlačit své tělo, ale právě naopak, že na něj kladou velký důraz. Skutečný půst by znamenal, že se nebudu svým tělem tolik zabývat a zaměřím svoji pozornost k něčemu užitečnějšímu. Smysl půstu není v hladovění, ani ve zlepšení tělesné kondice, nýbrž v omezení věcí, které mě připravují o soustředění na to, co je skutečně důležité.

Pán Ježíš se postil na poušti ne proto, že by potřeboval shodit nadváhu, ale ani proto, aby dokázal, jakou má pevnou vůli a jak dokáže vládnout svému tělu. Ani se nepostil proto, aby ušetřil něco pro hladové. Ježíšův půst byl přípravou na službu. Byl duchovním soustředěním, při němž šly stranou tělesné a hmotné starosti. I my máme takto vnímat postní období. Nikoliv jako dobu, v níž se máme samoučelně omezovat, ale naopak, jako dobu, v níž si můžeme dovolit rozšířit svůj obzor na věci duchovní a nesoustředit se jenom na ty věci tělesné. A jestliže už nemáme vedle svých každodenních starostí kapacitu a prostor a sílu ještě pro nějaké duchovní soustředění, no tak potom musíme přirozeně sáhnout na ty tělesné starosti a dát je na chvíli stranou. A tu se ukáže, zda jsme skutečně svobodní lidé.

Starocírkevní perikopa na 1. postní neděli o Ježíšově pokoušení na poušti jak se zdá na první poslech vede naše uvažování tímto směrem. Tedy, že Boží Syn svádí duchovní boj se svým tělem, které dostal a které máme my lidé, abychom ho přemáhali a byli svobodní se ode všeho, co si tělo žádá. A Ježíš skutečně vítězí nad pokoušením hladu, vítězí nad pokoušením strachu a vítězí nad pokoušením majetku. Jeví se nám to skutečně jako boj ducha proti tělu.

Ale já vám chci navrhnout ještě jiný výklad. Podle mě satanova pokoušení nejsou v tomto případě sváděním těla, ale naopak sváděním ducha. A jsou sváděním nikoliv k tělesným žádostem ale k duchovním žádostem. Hned to vysvětlím. Satan nepokouší Ježíše slovy: „Podívej se, jsi přece jen člověk, tak myslí také na své tělo, na to že máš hlad a nepostí se pořádkem. Nebuď tak příliš duchovní.“ Ne, satan pokouší právě opačně: Jsi-li Syn Boží, tak to řeš duchovně. Ty nemusíš jako ostatní lidé jít do pekárny a kupovat si chleba. Jsi-li opravdový Boží Syn, tak máš spoléhat na zázrak. Bratři a sestry, to není svádění k tělesnému jednání, ale pokoušení k duchovní pýše a duchovnímu eskamotérství. Jsi-li správný křesťan, jsi-li Boží dítě, tak budeš mít všechno jednodušší. Tak se ti bude vyhýbat utrpení. Tak tě nebudou trápit tělesné žádosti. Nebudeš pociťovat hlad. Ty máš nad tím vším moc. Stačí se pomodlit a je po problémech. Jsi-li skutečné Boží dítě. Pokud jsi na tom duchovně dobře, tak zvítězíš nad žádostmi těla nějak lehčeji než druzí, jakoby mávnutím kouzelného proutku. To je svádění ve stylu Jobových přátel.

Ale Ježíš na to odpovídá, že zpravidla není možné si takto zázračně pomoci a mít hned po ruce hmatatelný důkaz Boží péče, ochrany a lásky v podobě prostřeného stolu, v podobě hmotného zabezpečení a tělesného požehnání. Někdy žijeme skutečně jen z toho Božího slova. Jen ze zaslíbení. Jen z víry v Boží slovo. A musíme si s tím nějak vystačit.

Na tom druhém satanovu pokoušení je to vidět ještě lépe. Ďábel vzal Ježíše do svatého města na vrcholek chrámu. V tom je třeba vidět symboliku. To jsou ty nejvyšší duchovní výšiny. Jeruzalém. Chrám. Samotný vrchol chrámu. A ďábel opět navádí: Jsi-li Syn Boží, jsi-li uprostřed Jeruzaléma, v centru duchovního života, jsi-li na samém vrcholku Božího chrámu, jsi-li blízko Bohu, tak se ti přece nemůže nic stát. Nehrozí ti žádný pád z těchto duchovních výšin. Bůh tě ochrání. Jsi-li Božím dítětem, tak nemůžeš odpadnout od Boha, nemůžeš spadnout do hříchu, do problémů, do depresí, a když spadneš, tak nejsi Boží dítě, špatně jsi věřil, nejsi dobrý věřící. Jsi-li, pak se ti nic nestane.

Ale Ježíš proti tomu namítá: Nebudeš se svéhlavě a lehkomyšlně vrhat do pokoušení a sebevědomě se domnívat, že Bůh tě musí vždycky ze všeho vytáhnout, vždy se smilovat a vždycky ti všechno odpustí. Zkoušet Boží trpělivost a dobrotivost se nevyplácí.

A poslední satanovo pokoušení podle mě také není pokoušením majetku a hmotného bohatství, když satan ukazuje Kristu království světa a jejich slávu a říká: toto všechno ti dám. Satan ví, že Kristus byl poslán na svět, aby svět spasil. Aby získal svět Bohu. A tak činí Ježíšovi lákavou nabídku: „To je přece hezké, že chceš spasit svět. Já ti v tom pomůžu.“ Chceš získat pro víru v Boha národy světa? Aby ti všichni patřili? Chceš, aby o tobě všichni věděli? Aby se ti všichni

klaněli? Já ti udělám dobrou reklamu. Já znám psychologické triky. Já vím, jak nalákat lidi, aby uvěřili. A budou se ti všichni klanět a budou tě slavit. A postaví ti veliké chrámy. Úplně stačí, když režiš toho všeho svěříš mě. Když si podmaníš svět mojí d'ábelskou silou. Kdepak s láskou a nenásilím. Já už vím, jak lidi donutit k víře. Jak je zmáknout, aby dělali, to co chceme my. Vždyť to koneckonců dělám dnes a denně. To je můj chleba. Tak to konečně uznej, že já mám větší úspěchy ve světě než ty, uznej, že já ovládám svět víc než ty, že mám větší moc, větší vliv na lidi, uznej moji vládu a padni přede mnou. Dá se říci, že to je pokušení užít k šíření evangelia nefér prostředky. Že účel ty prostředky posvětí. Spolehnout se na moc a slávu. Násilné pokřesťanství světa. Ohněm a mečem. Nebo třeba psychologickým nátlakem a reklamou. D'ábelské pokušení. I my bychom přece byli rádi, kdybychom měli možnost nějak přinutit lidi k víře, kdybychom měli v ruce nějaký nástroj k obracení lidí k Bohu, kdyby církev byla trochu slavnější a mocnější než je.

Bratři a sestry, máme tu vyobrazeno trojí duchovní pokušení.

1) **Pokušení vyhnout se utrpení**, usnadnit si život nějakým jednoduchým, rychlým a levným prostředkem, nejlépe nadpřirozeným zázrakem.

2) **Pokušení duchovní povýšenosti a pýchy** – tedy iluze, že nemohu spadnout do hříchu, že nikdy nemohu klesnout tak hluboko jako se to stává nevěřícím.

3) **Pokušení, chtít druhé duchovně ovládat**, manipulovat s nimi a přinutit je k víře a poslušnosti, získat je na svou stranu nějakými mocenskými či mediálními donucovacími prostředky. Ježíš na to nepřistoupil. To činí d'ábel, že neponechává lidem svobodu. D'ábel neumí v lidech probudit svobodnou a upřímnou víru a lásku ale činí z lidí jen otroky – poslušné a slepé fanatiky, pouze „tak zvané věřící“.

Bratři a sestry, tímto výkladem Ježíšova pokušení na poušti nijak nechci nahradit výklady tradiční. Jen chci upozornit na to, že d'áblové nástrahy na nás číhají skutečně ze všech stran. Satanova pokušení nejsou vždy přímočará a primitivní. Někdy jsou ukryta i pod zbožnou maskou anděla světla. Ale Ježíšova cesta je a stále zůstává cestou utrpení a oběti. I když se nám to někdy nelíbí, jediná cesta k vítězství, ke vzkříšení a k Bohu Otcí, vede skrze Ježíše Krista a to toho ukřižovaného.